

ע"פ 2602/15 - אברהים אלענאמי נגד מדינת ישראל

בית המשפט העליון בשבתו כבית משפט לערעורים פלייליים

ע"פ 2602/15

לפני: כבוד המשנה לנשיאה (בדימ') א' רובינשטיין

כבוד השופט י' דנציגר

כבוד השופטת ע' ברון

אברהים אלענאמי

המערער:

נגד

מדינת ישראל

המשיבה:

ערעור על הכרעת הדין של בית המשפט המחוזי בבאר שבע מיום 13.11.2014 ועל גזר הדין מיום 24.3.2015 (כבוד השופטים ב' אזולאי, נ' זלוצ'ובר וי' רז-לוי) ב-
תפ"ח 53779-06-13

(11.7.2016)

ה' בתמוז התשע"ו

תאריך הישיבה:

עו"ד יוני נוסבאום
עו"ד רחלי זוארץ-לוי

בשם המערער:
בשם המשיבה:

פסק-דין

השופטת ע' ברון:

1. לפנינו ערעור על הכרעת הדין וגזר הדין של בית המשפט המחוזי בבאר שבע (כבוד השופטים ב' אזולאי, נ' זלוצ'ובר וי' רז לוי) ב-תפ"ח 53779-05-13. בהכרעת הדין מיום 13.11.2014 הורשע המערער לאחר ניהול משפט הוכחות ברצח בכוונה תחילה של אשת אביו, ובגזר הדין מיום 24.3.2015 הושת עליו עונש של מאסר עולם והוא חויב

עמוד 1

בתשלום פיצויים לאחות המנוחה. יצוין כבר כעת כי מדובר במקרה נוסף של רצח מזעזע של אשה בידי גבר שהוא בן משפחתה, ותוך התעללות בגופה.

כתב האישום ותשובת המערער

2. נגד המערער, יליד 1980, נשוי ואב לשלושה, הוגש ביום 28.5.2013 כתב אישום המייחס לו עבירה של רצח בכוונה תחילה לפי סעיף 300(א)(2) לחוק העונשין, התשל"ז-1977 (להלן: חוק העונשין). על פי המתואר בכתב האישום, אביו של המערער (להלן: האב) היה נשוי במשך 18 שנים לכרימאן אלענאמי (לעיל ולהלן: המנוחה), ילידת 1965, ולשניים לא היו ילדים משותפים. בני הזוג התגוררו בכסיפה בשכונת למערער ומשפחתו, כאשר האב סבל מאלצהיימר, והמנוחה טיפלה בו. מכתב האישום עולה כי בליבו של המערער גמלה ההחלטה לגרום למותה של המנוחה מאחר שסבר כי האחרונה אינה מטפלת כראוי באביו וכי היא "מסתובבת עם גברים אחרים". המערער הצטייד בסכין, וביום 21.4.2013, בסמוך לשעה 3:50 לפנות בוקר הוא גרם בדרך כלשהי למנוחה לצאת מביתה, הכניסה לרכב שנמצא בשימוש ושרשום על שם אשתו (להלן: הרכב או רכבו של המערער), אף שרישיון הנהיגה שלו אינו בתוקף, והסיע את המנוחה אל מחוץ לכסיפה לכיוון ים המלח בכביש 31, עד שהגיעו סמוך להר "ראש זוהר" (להלן: ראש זוהר). על פי האמור בכתב האישום, המערער שיסף בסכין את צווארה של המנוחה בחלקו הקדמי, תוך שהוא מבצע חתך באורך של כ-11 ס"מ בצווארה, לרבות בווריד הג'וגולארי (וריד מרכזי בצוואר, ע'ב') בכוונה לגרום למותה. כתוצאה מכך נפטרה המנוחה, ולאחר מכן עזבה המערער בשטח הוואדיות המצוי כמה מאות מטרים מהכביש, בסמוך לראש זוהר.

ביום 23.4.2013, כך על פי כתב האישום, רכש המערער שלושה שקים גדולים לחומרי בניין המכונים "בלות" (להלן: השקים), ולמחרת הוסיף ורכש מבער עם בלון גז. לאחר מכן חזר המערער למקום שבו הותיר את גופת המנוחה וחרך את עורה במבער בפנים, בגו, בגפיים, בחזה ובקרקפת שלה, פשט אותה מבגדיה וניסה לשרוף את הגופה ואת חפצי המנוחה. בנוסף, במועד שאינו ידוע במדויק למשיבה אך לפני יום ה-25.4.2013, חזר המערער למקום שבו הותיר את גופת המנוחה, דקר את המנוחה בסכין בדקירות נוספות, במותן, בבטן משמאל ובעכוז, וביצע חתכים ארוכים ודקירות בגופת המנוחה, בגבה, במותניה, בעכוזה ובשתי זרועותיה.

עוד במועד שאינו ידוע למשיבה אך בסמוך לפני יום 25.4.2013, יצר המערער חתך עמוק בגופת המנוחה מאחור באזור המותניים באורך של כ-50 סנטימטרים, וזאת בניסיון לבתרה לשניים על מנת להקל על הכנסתה לתא המטען של הרכב. או אז הניח המערער את גופת המנוחה בתא המטען של הרכב בתוך שניים מהשקים שרכש. בשעות הבוקר של יום 25.4.2013 נסע המערער ברכבו, וסמוך לשעה 6:15 בבוקר הגיע לכביש הסמוך לקריה למחקר גרעיני (להלן: קמ"ג), שם ארעה תקלה ברכב, והמערער עצר. בבדיקה שערכו מאבטחי הקמ"ג נמצאו השקים בתא המטען, ובהם גופת המנוחה.

3. יצוין כי נגד המערער הוגש כתב אישום נוסף (פ"ל 6827-05-13; להלן: תיק התעבורה) בגין כך שנהג ברכב ביום 21.3.2013 ללא רישיון נהיגה תקף; בעת פסילה; ללא פוליסת ביטוח בת תוקף; ותוך שציוד הרכב ואביזריו לא תקינים; והמערער הורשע באמור בו על פי הודאתו. תיק התעבורה נדון במאוחד עם תפ"ח 53779-05-13, התיק נושא הערעור דנן, ובית המשפט קבע כי משעה שהושת על המערער עונש של מאסר עולם, אין מקום להשית עליו עונש מאסר נוסף בגין עבירות התעבורה, ופסל את המערער מלקבל או להחזיק רישיון נהיגה למשך 24 חודשים. המערער

אינו מערער על הרשעתו או על גזר דינו בתיק התעבורה.

4. אשר לתיק הרצח נושא הערעור דנן, בבית המשפט המחוזי הכחיש המערער כי המית את המנוחה, וכן הכחיש כי גרם בדרך כלשהי ליציאת המנוחה מביתה, תוך שדחה את הטענה שהסיעה ברכבו. המערער הודה כי רכש שלושה שקים, וכן הודה כי רכש ביום 24.4.2013 מבער עם בלון גז; ואולם לטענתו הדבר נועד לצרכים אחרים, תוך שכפר בטענה שאמצעים אלו נרכשו על מנת "לטפל" בגופה, כפי שעולה מכתב האיטום. עוד כפר המערער בכך שחרך את הגופה, והוסיף וטען כי לא הותיר את הגופה בסמוך לראש זוהר, כי אם מצא אותה שם ביום 25.4.2013 לפנות בוקר במסגרת חיפוש אחר עקבות המנוחה שנעדרה במשך כמה ימים. בד בבד הודה המערער כי חתך את גופת המנוחה בסמוך לשעות הבוקר ביום 25.4.2013, ואולם לטענתו הוא עשה כן על מנת להקל את הכנסתה לתא המטען בכוונה לפנותה מהמקום.

פסק דינו של בית המשפט המחוזי

5. בית המשפט המחוזי הרשיע את המערער פה אחד ביום 13.11.2014 בהכרעת דין הנפרשת על פני כ-60 עמודים והנשענת על מארג של ראיות נסיבתיות ועל הודאה שמסר המערער שלפיה גרם למותה של המנוחה - אך בדרך השונה מזו האמורה בכתב האיטום - והכל כפי שיפורט להלן.

6. מציאת הגופה וניסיון ההימלטות של המערער: ראשית עמד בית המשפט על האופן שבו התגלתה גופת המנוחה ברכבו של המערער. ביום 21.4.2013 לפנות בוקר התקבלה במשטרה הודעה מאת יונס אלענאמי (להלן: יונס), אחיו של המערער, בדבר היעדרותה של המנוחה. יונס העיד כי שמע מאחיו מוחמד (להלן: מוחמד) שהמנוחה אינה בבית, והם החלו לחפש אחריה. לדברי יונס הוא לא ראה את המערער בעת שהחלו החיפושים אחר המנוחה, והוא הבחין בו לראשונה בצהרים, בסביבות השעות 12:00-13:00, ואולם לא ידע לומר אם הסיבה לכך היא שהמערער ישן קודם לכן. גם האחים חליל (להלן: חליל), סלאח (להלן: סלאח) וסלמאן (להלן: סלמאן) העידו כי לא ראו את המערער בעת שהתגלה דבר היעדרות המנוחה (יונס, מוחמד, חליל, סלאח וסלמאן כולם יחד יכוננו: האחים). עדויות האחים בהתייחס למעורבות המערער בחיפושים אחר המנוחה נחלקו כך שיונס העיד שהמערער הציע את עזרתו; חליל העיד כי בשלב כלשהו המערער נכנס לרכבו שחנה אותה העת ליד הבית, ונסע לחפש אחר המנוחה; ומוחמד העיד כי הלה לא התעניין בכך כלל.

ביום 25.4.2013 בשעות הבוקר המוקדמות עצר רכבו של המערער בסמוך לקמ"ג, ונמצאה בו גופת המנוחה כשהיא במצב של ריקבון מתקדם, תפוחה וחרוכה בחלקים רבים, ומוסתרת בשקים שבתוך תא המטען. הגופה התגלתה בעת שמאבטח הקמ"ג שבדק את המושב האחורי הריח ריח חזק והבחין בשק שבתוכו בשר. בשלב זה ניסה המערער להימלט מהמקום, ואולם נתפס בידי מאבטחי הקמ"ג שירו לעברו.

7. בדיקת הרכב במרכז הלאומי לרפואה משפטית: עם מעצרו של המערער נשלח רכבו למרכז הלאומי לרפואה משפטית (להלן: המכון לרפואה משפטית), שם ניתנו חוות דעת מאת ד"ר ל' פרונט שקבעו כי הגופה שבשקים היא של המנוחה; כי על להב הסכין שנתפס ברכבו של המערער נמצא דם אדם; וכי בדגימת שיער שנמצאה בזירה שאליה הולך המערער את החוקרים, זוהא ד.נ.א של המנוחה. מעדותו של פקד יאיר דלבר, מומחה במז"פ שבחן את הזירה, עולה כי בתא המטען של הרכב נמצאו מבער עם מיכל גז, כשבצדו חשבונית המעידה כי נרכש ביום 24.4.2013, וכן הובאה

עמוד 3

עדות לכך שהמערער רכש באותו יום גם שקי יוטה. בית המשפט דחה כלא מהימן את תירוצו של המערער שלפיו השקים והמבער נרכשו לצרכי עבודתו, לפריצות ולגניבת סולר; וכך במיוחד לנוכח מועד רכישתם - בימים שחלפו בין הדיווח על היעדרות המנוחה לבין מציאת הגופה. עוד נקבע כי הימצאות גופת המנוחה בתוך רכבו של המערער כשעליה סימני חריכה, מצביעה על כך שהמבער והשקים נלקחו על מנת שיעשה בהם שימוש, וכי אלה מלמדים על תכנון מראש לרצוח את המנוחה ולהעלים אותה.

8. אמרות המערער: עם תפיסת המערער הוא טען תחילה כי בתא המטען ישנו בשר עגל שגנב מאזור "נאות הכיכר", ואולם כאשר מר מיכה סגל, קב"ט אבטחה פיזית בקמ"ג (להלן: סגל) הטיל ספק בגרסתו, סיפר המערער שהמדובר בגופת אשת אביו שגנבה את כספו של האב. תשאל זה לא הוקלט והדברים נרשמו תחילה בראשי פרקים ובהמשך בדוח מפורט שהוגש למשטרה, ושנכלל בתעודת חיסיון. סגל אמר בבית המשפט המחוזי כי לא הוסיף לדוח דבר מזכרוננו, ובית המשפט מצא את עדותו סבירה ומהימנה.

בחקירה שנערכה באותו יום (להלן: החקירה הראשונה), סיפר המערער, לאחר שהוזהר כדין וסירב להיוועץ בעורך דין, כי מצא את גופת המנוחה בדרך מערד למצדה, ניסה לשוחח איתה ונדף ממנה ריח רע. לדבריו, הוא נטל סכין וניסה לגעת בגופת המנוחה ואולם היא לא זזה. בנוסף סיפר המערער כי הוא קרא למנוחה שלא הגיבה, ולאחר מכן סטר לה והיכה אותה באגרופ, אך היא לא התעוררה. בהמשך טען המערער שנסע עם הגופה בתא המטען במשך שלושה-ארבעה ימים משום שחשב שהמנוחה תתעורר. לטענתו, הוא רכש את המבער "בשביל מדורה, להדליק, לשרוף משהו", ותיאר כי שרף את בגדי המנוחה מאחר שהיה לו קר. לדברי המערער, הסיבה שבגינה לא קבר את המנוחה היא שלא היה לו כוח לכך.

בתום החקירה הוביל המערער את החוקרים למקום שבו טען תחילה כי מצא את הגופה, והכניסה לשקים. במהלך השחזור שנערך במקום ביקש המערער לשוחח עם אחד השוטרים, רס"מ אייל סבן, ביחידות. כמפורט בתמלילי האודיו והווידאו שהוגשו לבית המשפט המחוזי, המערער סיפר שראה את המנוחה צועדת באזור והיא ביקשה ממנו לקחתה למשפחתה בחברון. לטענת המערער, משסירב התפתח בין השניים עימות פיזי שבמהלכו ניסתה המנוחה ליטול ממנו את מפתחות הרכב; הוא היכה אותה באגרופים ובשלב כלשהו היא הפסיקה להגיב, ולדבריו ייתכן שהרג אותה. כשהכניסה לתא המטען, סיפר, היא כבר הייתה מתה. לאחר מכן הוביל המערער את החוקרים למקום אחר, וחזר על גרסתו בדבר העימות בין השניים תוך שציין כי המנוחה ניסתה להרביץ לו ואולם הוא תפס אותה בחוזקה, השכיבה על הרצפה והכה אותה. הפעם הוסיף המערער שסבר שהמנוחה נרדמה או דימתה עצמה לישנה, ולכן דקר אותה עם הסכין שנתפסה לאחר מכן ברכבו על מנת שתתעורר. בית המשפט אימץ את עצם הודאתו של המערער בגרימת מותה של המערערת על דרך של "פלגינן דיבורא", תוך שקבע כי המערער נתן באופן זה ביטוי לרצונו להודות בכך שגרם למותה של המנוחה, גם אם נמנע ממתן הסבר מפורט ומדויק ביחס לדרך שבה עשה כן.

למחרת, ביום 26.4.2013, לאחר שנועץ עם עורך דין, טען המערער שהוא אינו זוכר את הודאתו מיום קודם, ובית המשפט קבע כי הוא ניסה להציג עצמו כמעורער בנפשו. הוא ביקש מהחוקר לשחק במחשב; לעס שקית וירק פיסות ממנה; ודרש מהחוקרים לשחררו מהאזיקים ולהשיב לו את הגופה משום שלטענתו הוא מצא אותה ראשון. המערער נשלח להסתכלות פסיכיאטרית ונמצא כשיר.

ביום 21.5.2013 מסר המערער גרסה אחרת שלפיה ביום 21.4.2013, שאז שהיה תורו להשגיח על אביו, הבחין בסמוך לשעה 4:30 לפנות בוקר כי המנוחה נעלמה, כאשר לפתע שמע רכב נוסע וסבר כי המדובר בגנבים, דלק אחריו אך לא הצליח לאתר. לטענתו ביום 25.4.2013 לפנות בוקר מצא את גופת המנוחה והניחה ברכבו על מנת להביאה לקבורה, ואולם רכבו נתקע והוא נעצר. המערער הכחיש כי שרף ודקר את המנוחה, וטען כי אמר זאת משום שהיה תחת השפעת סמים. עוד טען המערער כי הוליך את החוקרים לזירה אחרת מזו שבה מצא את המנוחה, ואמר כי שיקר קודם לכן מאחר שרצה לסגור חשבון עם אדם אחר בשם סולטן, שלהערכתו הוא שלקח את הגופה מבית אביו ורצח אותה; גרסה שבהמשך הכחישה. כשנשאל אם חתך את המנוחה בסכין השיב "אולי כן ואולי לא", ואולם ציין כי כשראה אותה "היא הייתה מתה מאחר והיא לא זזה", והוסיף כי חתך אותה מחוץ לרכב ואינו זוכר אם דקר אותה. כמו כן, כאשר מסרו לו החוקרים כי נמצאו סימני דם של המנוחה על נעליו ובסכין שנתפסה ברכבו, השיב כי המנוחה, שהייתה כבדה למשא, נשרטה כאשר הכניס אותה לתא המטען, וכי הדם ניגר כתוצאה מכך.

לאחר הדברים האלה הוביל המערער את החוקרים לזירה נוספת שלא היה בה כדי לשפוך אור על האירועים; ולבסוף הולכים לכיוון ראש זוהר, שם נמצאו אדמה הספוגה בחומר כלשהו ושרידים מגופת המנוחה, ובהם שערות שרופות, חלקי עור ובגדים. בית המשפט עמד על כך שהמדובר במקום מרוחק ונידח - המערער הוביל את השוטרים לכיוון ערד עד שהגיעו לשביל עפר; משם המשיכו בהליכה רגלית של כ-150 מטרים למקום שבו "הועמסה" הגופה לרכב, ומשם הוסיפו ללכת עוד כ-200 מטרים נוספים. בית המשפט קבע כי טענת המערער שלפיה רק במקרה מצא את הגופה באותו המקום כשהמנוחה הייתה כבר מתה, היא מופרכת ובלתי סבירה; שכן לא ייתכן שהמערער היה מוצא אותה במקרה במקום נידח כזה, בלא שהיה מעורב במותה. סמ"ר לידור הרשיש (להלן: הרשיש), שוטר שהוטל עליו ללוות יחד עם שוטר נוסף את המערער בכניסה לכלא, לאחר שהראה לחוקרים את מקום מציאת הגופה, סיפר - ואמרתו הוגשה לבית המשפט בהסכמה - כי המערער אמר לו "אני אספר לך משהו, רק אל תספר את זה לחוקרים [...] מה היית עושה במצב הזה שאבא שלך חולה ואשתו במקום לטפל בו שוכבת עם גברים אחרים?" כמו כן, ביום 23.5.2015 סיפר המערער לחוקרים על חלום שחלם: "נכון שהאישה היה לה סימנים אדומים? אז אמרת לי שזה משהו מדקירות? הסכין שהיה לי היה לו שפיץ, הוא לא עושה סימנים, הוא חותך ישירות, זה טוב החלום?" בהמשך הכחיש כי הרג את המנוחה, ושמר על זכות השתיקה.

בית המשפט קבע כי הלך מחשבתו של המערער באמרותיו מצביע על תהליך מדורג שבתחילתו הכחיש כל קשר לגרימת מותה של המנוחה; לאחר מכן, משהתוודע לראיות הקושרות אותו לגרימת מותה של המנוחה אמר שייתכן שהייתה בחיים והוא הרג אותה; ובהמשך אישר בצורה ברורה שהוא שגרם למותה. בית המשפט קבע כי במצב דברים זה יש לראות בדברי המערער הודאת בעל דין ביחס לעצם העובדה שגרם למות המנוחה, בלי שתהא אפשרות לאמת על פי אמרותיו את האופן המדויק שבו גרם למותה. בית המשפט קבע כי אף שהדרך שבה הודה המערער בשלב כלשהו כי גרם בה למותה של המנוחה אינה עומדת במבחן ההיגיון הפנימי וההתאמה לראיות החיצוניות - עצם הודאתו של המערער כי גרם למות המנוחה דווקא עומדת במבחן ההיגיון הפנימי, באשר היא מתווספת למכלול הראיות הנסיבתיות שמהן עולה גם כן שהמערער רצח את המנוחה.

עוד נקבע בפסק הדין כי טענת המערער שהמנוחה חדלה לזוז באופן פתאומי עקב המכות שהטיח בה או מסיבה אחרת שמקורה בריב בין השניים אינה סבירה, וזאת משום הממצאים שהתגלו בנתיחת הגופה, ולנוכח המבער והשקים שנמצאו ברכב שיש בהם כדי להצביע על תכנון מוקדם לרצוח את המנוחה ולשים את גופתה בשקים. באופן דומה שלל בית המשפט טענות נוספות שהעלה המערער תוך שקבע כי הן אינן סבירות, ובהן הטענה כי חתך את גופת המנוחה רק על מנת שיוכל להכניסה לרכבו וכמוה גם הטענה כי המנוחה ביקשה מהמערער שיסיעה לחברון תמורת סכום כסף -

וזאת לאחר שמנה את הסתירות הרבות בגרסאותיו של המערער. בית המשפט שוכנע כי הלך המחשבה של המערער שלפיו יהיה בהודאה ברצח כדי לסייע לו - דבר שנתמך בשאלתו את אחד מחוקריו אם הודאה כי הרג את המנוחה תוכל להקל עימו - השתנה בעקבות פגישה שקיים עם עורך דין, פגישה שלאחריה התכחש להודאתו תוך ניסיון להעמיד פנים שהוא אדם בלתי שפוי שאינו מבין דבר. בית המשפט קבע כי הגם שהמערער היה בעבר בטיפול פסיכיאטרי, לא הובאה מצדו כל ראיה שיש בה כדי להסביר את פשר התנהלותו במשטרה המעוררת תהיות כשלעצמה. בית המשפט הוסיף וקבע כי המערער היה מודע היטב לדבריו, וכי שקריו וגרסתו המתפתחת ורצופת הסתירות הם עדות לחוסר מהימנות ומצטרפים למארג הראייתי שאינו מותר מקום לספק כי המערער הוא שרצח את המנוחה.

9. עדות המערער בבית המשפט: המערער העיד כי הוא סובל מבעיה בעיניו וכי הוא מתקיים מקצבת נכות. לאחר מכן שטח המערער את גרסתו שבמסגרתה הכחיש כי רצח את המנוחה, וכן את שלל אמרותיו שלו שבהן קשר עצמו לגופת המנוחה, תוך שטען כי בעת שאמרן היה נתון להשפעת סמים; בית המשפט מצא בעדותו פרוכות רבות. כך בין היתר כאשר המערער העיד שהטיפול באביו היה מצוין וכי המנוחה הייתה יקרה לו, קבע בית המשפט כי דברים אלה אינם מתיישבים עם הראיות שהוצגו לו ועם דבריו של המערער עצמו, שלפיהם בין המנוחה לאחיו חליל התגלע סכסוך שבמסגרתו לא רצה חליל לחדש לה את אשרת השהייה בישראל משום שלא שילמה את חשבון החשמל שלה. בנוסף נקבע כי המערער לא נתן הסבר המניח את הדעת לשאלה מדוע חשד כי גנבים הם שרוחשים מחוץ לבית אביו ביום היעלמות המנוחה; אף לא לסתירה בין אמרתו שלפיה ביום היעלמותה של המנוחה היה זה תורו לשמור על אביו, לבין דבריו המאוחרים יותר במשטרה שבהם התכחש לכך. בעדותו בבית המשפט הוסיף המערער וטען כי איתר את גופת המנוחה הודות לאיכון סלולארי שביצע, ואולם בית המשפט דחה את גרסתו ביחס לכך, תוך שקבע שהמערער לא הסביר כיצד ידע את איכון הטלפון של המנוחה; ואם אכן איכן, לא הובהר כיצד ידע המערער לאתר את מיקומה הספציפי והנידח של הגופה באזור הרחב שגילה האיכון.

בנוסף, ביחס לעדות המערער שלפיה בלילה שקדם למעצרו הוא מצא את המנוחה והחליט להביאה לקבורה, ואולם משום שהייתה כבדה מדי ניסה לבתרה על מנת להכניסה לרכבו - קבע בית המשפט כי גרסתו עומדת בסתירה לדברים שאמר באמרתו הראשונה שלפיהם מצא את הגופה עוד ביום 21.4.2013 והחזיקה ברכבו משך ארבעה ימים, וכן כי ההסבר שלפיו חתך את הגופה משום שהייתה כבדה מדי מופרך; המערער הכחיש ששאל את הרשיש, בעדותו של האחרון: "מה היית עושה אם אשתו של אבא שלך הייתה שוכבת עם גברים אחרים?" אך בית המשפט העדיף את עדותו של הרשיש; ובדומה לכך ביכר בית המשפט את דברי סגל שלפיהם המערער אמר כי המנוחה גנבה את כספו של האב, ודחה את הכחשת המערער ביחס לכך.

בית המשפט קבע עוד כי בניגוד לרושם שניסה המערער לייצר שלפיו היה "מסטול" בעת חקירתו הראשונה, צפייה בחקירה מגלה כי המערער דיבר בצורה עניינית, וכי תכליתה היחידה של טענה זו היא ניסיון להתמודד עם הראיות הנסיבתיות שיש בהן כדי להוכיח את אשמתו. בהקשר זה יוער כי המערער טען בעדותו שאיתר את גופת המנוחה בעת שהיה בהשפעת "טריפים", כאשר הריח ריח חזק ומוזר שהלך בעקבותיו עד שהגיע לגופה. לטענתו, המראה שבו נתקל היה מזעזע וקשה, ומשום שלא ידע מה לעשות בגופה החליט לפנותה מהמקום על מנת לקבור אותה, ואולם זו הייתה כבדה ולפיכך נאלץ לגרור אותה, ובלית ברירה חתך אותה על מנת להכניסה לרכבו. עוד לטענת המערער, הוא לא התקשר לאחיו משום שהיה "מסטול" באותה עת ולא עיכל את הטראומה שאחזה בו לנוכח המראה של המנוחה, וכן משום שלא היה מכשיר טלפון באמתחתו.

בית המשפט הוסיף וקבע שהסתירות הרבות בעדותו של המערער בנוגע למציאת גופת המנוחה ולביתורה, אין מקורן בבלבול כי אם באי אמירת אמת. בהתייחס לשקים ולמבער קבע בית המשפט כי צירוף המקרים שבמסגרתו

נמצאה גופת המנוחה ברכבו של המערער כשהיא בתוך שקים וכשעליה סימני חריכה, בצירוף מציאת הגופה במקום נידח, מצביעים כולם על כך שהמערער והשקים נועדו לגופה והדבר מלמד על תכנון מראש לרצוח את המנוחה ולהעלים אותה. בנוסף נקבע כי יכולתו של המערער לתאר את הדקירות שביצע במנוחה היא בבחינת ידיעת פרטים מוכמנים.

10. חוות דעת המומחים: מטעם המכון לרפואה משפטית העיד ד"ר ק' זייב (להלן: ד"ר זייב), ומטעם המערער העידה ד"ר ד' קטאניק (להלן: ד"ר קטאניק), כאשר ד"ר זייב הוא שביצע את הניתוח וד"ר קטאניק נכחה במהלכה. ד"ר זייב ציין בחוות דעתו כי גופת המנוחה התקבלה במצב של ריקבון מתקדם, כאשר בצוואר המנוחה נמצא פצע חתך באורך של 11 סנטימטרים, וכן פצע חתך בווריד הג'וגולארי משמאל ובשריר הסטרנו-קליאדו-מסטואיד (שריר המצוי בצד הצוואר ותפקידו לסובב ולכופף את הראש, ע'ב'). עוד נמצאו סימני חריכה בגו ובגפיים; ופצעי חתך במוותן, בבטן משמאל ובעכוז, שנטען כי נגרמו קרוב לוודאי לאחר המוות באמצעות חפץ מושחז דוגמת להב של סכין. לנוכח ריקבון הגופה, ציין ד"ר זייב שלא ניתן לקבוע את סיבת המוות ברמת הוודאות הרצויה, ואולם קבע כי לא ניתן לשלול שהמוות נגרם כתוצאה מהחתך בווריד הג'וגולארי ומאובדן דם. יתר על כן, לשיטת ד"ר זייב, מסקנה זו שלפיה החתך בווריד הוא גורם המוות היא המסתברת ביותר, וזאת כאשר לא ייתכן שהמנוחה נפטרה כתוצאה מהתייבשות, שעה שהנזק האנטומי והמורפולוגי היחיד שנמצא בזמן הניתוח הוא אותו החתך בווריד הג'וגולארי. אשר למועד המוות צוין בחוות הדעת כי משום שהגופה לא נבדקה בשטח כי אם בתא המטען של הרכב, שם נמצאה, לא ניתן לקבוע בוודאות מתי אירע; וכי מטעם זה גם לא ניתן להכריז על מקור האש כגורם לכוויות שנמצאו על גופת המנוחה, או לומר אם אלה נגרמו בסמוך למועד המוות או לאחריו.

ד"ר קטאניק שחוות דעתה ודוח הניתוח שערכה הוגשו מטעם ההגנה, העידה כי בעת שצפתה בניתוח הגופה לא ראתה כל חתך בווריד הג'וגולארי, וזאת אף על פי שעמדה בסמוך לד"ר זייב שניתח. עם זאת ד"ר קטאניק ציינה כי כאשר ד"ר זייב בדק את הווריד הג'וגולארי הוא היה קרוב יותר לגופה, ואישרה כי שטח הניתוח בצוואר היה קטן בשל מצב הריקבון המתקדם שבו הייתה נתונה הגופה והיות האיברים נפוחים. מכל מקום, לטענתה לו הייתה פגיעה בווריד הג'וגולארי ניתן היה לראותה בצילום, ואולם צילום כזה לא נעשה. עוד נטען בהקשר זה כי לא ניתן לסמוך על עדותו של ד"ר זייב מפני שהניתוח לא תועדה בזמן אמת כי אם אך בחוות דעת שנערכה מאוחר יותר.

ד"ר זייב השיב בעדותו כי בעת שבדק את הווריד הג'וגולארי עמדה ד"ר קטאניק במרחק של בין מטר למטר וחצי ממנו ומשכך כנראה לא ראתה את החתך; והסביר כי לא צילם אותו משום שמצב הריקבון שינה את הגוון והצבע של הרקמות, ובמצב דברים זה הוא לא בטוח שניתן לראות את החתך בצילום. ככלל, טען, צילום לא מראה תמונה אמיתית של ממצאי הניתוח אפילו כאשר הגופה "טרייה", וברי כי במצב של ריקבון הדברים מיטשטשים, ומשום כך לא צילם.

לאחר עיון בחוות הדעת ודוחות הניתוח של המומחים ולמשמע עדויותיהם, העדיף בית המשפט המחוזי את חוות הדעת של ד"ר זייב בהתייחס לחתך בווריד הג'וגולארי, וזאת משום שהאחרון העיד כי ראה באופן פוזיטיבי את החתך בעת שניתח את גופת המנוחה, בעוד שעדותה של ד"ר קטאניק הייתה נגטיבית, ומשכך חלשה יותר. בית המשפט קבע כי החתך תועד בחוות הדעת המוקדמת ביותר שהוגשה, ואין כל ראייה לכך שהיה תיעוד אחר שקדם לחוות הדעת שבו לא נרשם דבר הימצאותו של החתך בווריד. בנוסף מצא בית המשפט לאמץ את דעתו של ד"ר זייב שלפיה האפשרות שמותה של המנוחה נגרם כתוצאה מהחתך בווריד הג'וגולארי היא הסבירה ביותר, וזאת כאשר כל אפשרות אחרת אינה מעוגנת בחומר הראיות.

11. עדויות בני משפחת המערער: בבית המשפט העידו אחיו של המערער - יונס, מוחמד, חליל, סלאח וסלמאן, ועדויותיהם הצביעו על מתח וחיכוכים ששררו בין המנוחה לבין המערער ואחיו, כאשר בית המשפט קבע כי ייתכן שמקורם בעניין כספי - קצבת הביטוח הלאומי של האב; ויכול שעניינם באי שביעות רצונם של האחים מטיפול המנוחה באביהם. מכל מקום אין חולק כי מתיחות הייתה בין הצדדים; ויצוין בהקשר זה כי מעדויות האחים עולה כי המערער ניתק למנוחה את החשמל בעקבות ויכוח בין השניים.

12. עדויות משפחת המנוחה: הן אחיה של המנוחה מוחמד סלאח דמירי (להלן: מוחמד סלאח), והן אחותה אימאן גזאוי העידו כי בין המנוחה לחליל שררו מתחים. מוחמד סלאח העיד כי כחודשיים וחצי לפני שנמצאה גופתה, בעת שהמנוחה והאב שבו מביקור בביתו של מוחמד סלאח בטול כרם, גילתה המנוחה שנגנבו ממנה כספים. עוד העיד מוחמד סלאח כי כחודש וחצי לאחר מכן התקשרה אליו המנוחה וסיפרה שחליל תקף אותה משום כספים שהיא מקבלת מביטוח לאומי, תוך שנאמר לה כי עליה לעזוב את כסיפה ולגור עם משפחתה בטול כרם; אך אף שחשה שחייה נתונים בסכנה, סירבה המנוחה לעזוב את האב בהיותו חולה. עוד העיד מוחמד סלאח כי בבוקר ה-21.4.2013 צלצלו חליל ומוחמד, אחיו של המערער, ליאסר, אח נוסף של המנוחה, ודיווחו על היעלמותה. יאסר בתגובה צלצל לבנו של מוחמד ואמר שהמנוחה אינה יוצאת מהבית לבד, ושאלם היא לא תימצא בתוך 24 שעות משמע שנרצחה.

13. טענות בדבר מחדלי חקירה: בא-כוח המערער העלה טענות שונות שעניינן מחדלי חקירה, ובהן כי היה על המשיבה לערוך מחקרי תקשורת שיבחנו בין היתר מדוע מכשיר הטלפון הנייד של המנוחה היה פעיל ביום 22.4.2013 - ולראייה נקלטה בו שיחה ממכשירו של מוחמד; כי למערער לא נערכה בדיקת סמים שתבחן את מצבו בחקירתו הראשונה ובשחזור; כי בזירה ה"סופית" לא נמצא דמה של המנוחה; כי הבאת הגופה למכון לרפואה משפטית אך בשעה 15:00 פגעה הן ביכולת לקבוע את שעת המוות והן באיכות הניתחה; וכן כי לא נבדקו מבער הגז והסכין שנמצאו ברכב.

בית המשפט קבע כי לא די בטענות על מנת לעורר ספק סביר באשמו של המערער. בין היתר נקבע כי העובדה שהתקבלה שיחה במכשיר הטלפון של המנוחה אינה מלמדת כי דווקא היא השתמשה בו; כי התנהגותו של המערער בשעה שנתפס הייתה רציונלית וכך גם העובדה שהודה באופן חלקי בגרימת מותה של המנוחה; כי לא הייתה כל אינדיקציה שחייבה את המשטרה לערוך לו בדיקה לגילוי סמים, ומכל מקום הוא נלקח לבדיקה פסיכיאטרית ונמצא כשיר לעמוד לדין; וכן קבע בית המשפט כי העובדה שלא נמצא דם בזירה שאליה הוביל המערער את החוקרים ושבה נמצאו שרידים מהגופה אין בה כל רבותא, שכן בהחלט ייתכן שהמתת המנוחה נעשתה במקום אחר מהזירה שבה הגופה נחרכה.

14. לנוכח מכלול הראיות קבע בית המשפט כי אשמתו של המערער ברצח המנוחה הוכחה מעבר לכל ספק סביר, וזאת לנוכח התקיימותם של כל יסודות עבירת הרצח: גרימת מוות, החלטה להמית, הכנה והיעדר קינטור. ביחס להכנה נקבע כי השימוש בסכין והעובדה שנרכשו שקים ומבער בסמוך למועד שבו נתפס המערער עם הגופה ברכבו, מלמדים על תכנון מוקדם להמית את המנוחה; וביחס להיעדר קינטור עמד בית המשפט על היעדר כל עדות מצד המערער ועל היעדר כל ראיה אחרת לכך שלהמתת המנוחה קדמה התגרות מצדה כלפי המערער. קשיים כאלה ואחרים שהמערער הצביע עליהם, אין בהם כדי לכרסם באשמתו ברצח, בהיותה המסקנה ההגיונית המתבקשת היחידה והיא מעוגנת במארג שלם של ראיות נסיבתיות.

15. ביום 24.3.2017 גזר בית המשפט את דינו של המערער למאסר עולם, וכן השית עליו פיצוי בסך 76,000 ש"ח

לאחות המנוחה. זאת, תוך שהפחית מסכום הפיצוי שקבוע בסעיף 77(א) לחוק העונשין סכום של 180,000 ש"ח שניתן למשפחת המנוחה, לדברי אחותה, במסגרת הסכם שנחתם בין המשפחות.

הטענות בערעור

16. המערער קובל הן נגד ההרשעה והן נגד גזר הדין, ובמסגרתו על רכיב הפיצוי שהושת עליו. בטיעונו בכתב ובעל-פה גורס המערער שהמשיבה לא עמדה בנטל להוכיח אשמתו מעבר לספק סביר, שעה שהתבססה אך על ראיות נסיבתיות הן ביחס לגרימת המוות; הן ביחס להחלטה להמית והן ביחס להכנה; ובמיוחד כשנדבכים מרכזיים בפרשה, ובהם סיבת המוות, המקום שבו אירע והמניע - נותרו בלתי פתורים.

בין היתר קובל המערער על כך שבית המשפט ביכר את עדותו של ד"ר זייצב על פני עדותה של ד"ר קטאניק בנימוק שעדיפה חוות דעת פוזיטיבית על נגטיבית, וזאת אף שד"ר זייצב ניתח את הגופה כאשר ידע הן כיצד אותרה והן את זהות החשוד; אף שבמהלך הניתוח לא ערך ד"ר זייצב כל רישום והדוח נכתב על ידו מאוחר יותר - וזאת בניגוד לד"ר קטאניק שתייעדה את הממצאים בזמן אמת; ואף שבעת הניתוח לא הראה ד"ר זייצב לד"ר קטאניק את החתך בווריד הגולגולארי, ולא תיעד אותו. עוד נטען כי הניתוח נערכה רק ביום 28.4.2013 חרף העובדה שהגופה הובאה למכון לרפואה משפטית עוד ביום 25.4.2013; וכי בניגוד לנוהלי המכון לא בוצעה בגופת המנוחה בדיקת CT גוף שיכולה הייתה להצביע על קיומו של חתך בווריד הגולגולארי.

המערער מפנה את טיעונו גם כלפי מחדלי חקירה שאירעו לשיטתו. חלקם, נטען, נוגעים לממצאי בית המשפט בדבר המניע שהוביל לרצח המנוחה. כך בין היתר טוען המערער שלא היה מקום לקבל את אמרתו של הרשיש שעה שמדובר בחייל בשירות חובה ללא כל ניסיון והכשרה; כי עדותו של סגל אינה מהימנה באשר היא כוללת תיאורים שלכאורה אמר לו המערער שאינם הולמים את יכולותיו הוורבליות הדלות, ושתוקנה לאחר שהחל משפטו של המערער, תוך ששונתה השפה "וכנראה גם התוכן", וכאשר על הדוח שכתב הוטל חיסיון שבית המשפט לא התיר להסיר. עוד טוען המערער כי הגרסאות שמסרו אחיו של המערער במשטרה ובבית המשפט היו שקריות ומתואמות, כאשר במוקד הסכסוך עם המנוחה ניצב בכלל האח חליל, שהתנגד לחדש למנוחה את אישור השהייה שלה בישראל; ניתק לאב ולמנוחה את החשמל משסבר שהמנוחה לא שילמה את חשבונותיה; והיכה את המנוחה. בהקשר זה טוען המערער שלא ניתן מענה לשאלה מדוע בני משפחתו היו ערים בשעת לילה מאוחרת ביום 21.4.2017, בעת שנעלמה המנוחה, ומדוע חיפשו אותה דווקא אז. בנוסף שב המערער על טענותיו מבית המשפט המחוזי, ובהן שלא נבדק אם הסכין שנמצאה ברכבו של המערער היא שגרמה לפצעי המנוחה; לא נבדקה תקינות המבער שנמצא ברכב, ואם נעשה בו שימוש; גופת המנוחה נותרה בתא המטען עד השעה 15:00, דבר שפגע ביכולת לקבוע את מועד המוות וכן באיכות הניתוח; לא הוצגו מחקרי תקשורת פרט לפירוט שיחות הטלפון של המנוחה והאחים, וזאת אף שביום 22.4.2013, למעלה מיממה לאחר היעלמותה של המנוחה, נכנסה שיחת טלפון מהמכשיר של האח מוחמד למכשיר הסלולארי של המנוחה שנמשכה 159 שניות; ולא נערכה לו בדיקת סמים למרות התנהגותו התמוהה. בהקשר זה נטען כי חרף היותו של המערער כשיר לעמוד לדין, נדרש היה לתת להודאותיו משקל הנגזר מכך שהוא סובל מבעיות נפשיות שבעטיין לא הבין את הסיטואציה שבה הוא נתון.

קביעות נוספות של בית המשפט המחוזי שהמערער משיג עליהן הן ידיעתו בדבר פרטים מוכמנים וכן ה"הכנה" שנקבע כי ערך קודם למעשה. בהתייחס לפרטים המוכמנים טוען המערער כי הודה שחתך את גופת המנוחה באזור

הבטן מאחר שלא הצליח להכניסה לתא המטען של הרכב, ואולם בכך בלבד אין כדי ללמד על ידיעתו בדבר "פרטים מוכמנים", ובמיוחד משלא סיפר בחקירתו על חתכים בצוואר ובעכוז שהתגלו בבתיחה. המערער מדגיש כי לא הודה שדקר את המנוחה כי אם השיב "אולי כן אולי לא", וכן "אני אומר לך שאני לא זוכר אם דקרתי אותה". בנוגע ל"הכנה" נטען כי לא ייתכן ששקים ומבער שנרכשו לאחר מעשה יהוו "הכנה". יצוין עוד כי המערער טען שלא הוכח היעדר קינטור מצד המנוחה.

17. בצד דברים אלה שב המערער וטוען כי רכבו ניצב ליד ביתו מיום היעלמותה של המנוחה ועד לערב שבו מצא את גופתה; כי הטלפון הנייד של המנוחה שאוכן ליד ערד לא נמצא ברשות המערער בעת מעצרו, כמו גם מכשירו שלו; וכי הוא סובל מבעיה כרונית בעיניו שמקשה אליו להימצא במקומות מוארים ומשכך מרבית התנהלותו נעשית בערבים ובלילות. לשיטת המערער, התנהגותו התמוהה לאורך כל הדרך איננה מאפיינת אדם שנמלט ממעשה רצח שביצע, ואין לבסס עליה את הרשעתו.

לגישת המערער, לנוכח התנהגותו המוזרה שהתבטאה בין היתר בבחירתו לבתר את הגופה ולשאתה ברכבו, בצירוף היעדר קביעה ביחס למועד וסיבת המוות וכן לנוכח קיומם של מחדלי חקירה, לא ניתן לקבוע שיסודות עבירת הרצח הוכחו; ויש לקבל את גרסתו שלפיה רק מצא את הגופה וביתר אותה, אך לא הביא למותה של המנוחה.

18. בנוסף, כפי שצוין לעיל, המערער משיג לא רק על ההרשעה כי אם גם על הפיצוי שהושת במסגרת גזר הדין. כזכור, בפסיקת הפיצוי התחשב בית המשפט בהסכם שנחתם בין המשפחות. המערער מבאר כי המדובר בשני הסכמי "עטווה" ו"סולחה" שנחתמו בין משפחת המערער למשפחת המנוחה, כאשר לטענתו בית המשפט פסק פיצוי ביתר. המערער טוען כי למשפחת המנוחה הועברו במסגרת ההסכמים 40,000 דיןר ירדני שסכומם ביום העברתם היה כ-220,000 ש"ח, ואולם בית המשפט בפסיקתו הסתמך על הודעה מאת אחות המנוחה שלפיה שולמו 180,000 ש"ח בלבד. המערער טוען בראש ובראשונה כי משפחתו כבר שילמה למשפחת המנוחה, ומשכך לא נדרש להשית עליו סכום נוסף; ולחלופין גורס שיש להקל בסכום הפיצוי שנפסק נגדו ולקזז מהסכום המקסימלי הקבוע בחוק העונשין את הסכום ששולם - 220,000 ש"ח - ולא כפי שנקבע.

טיעוני המשיבה

19. המשיבה מצדה סומכת ידיה על פסק דינו של בית המשפט המחוזי, וטוענת כי די בממצאים שקבע על מנת לבסס היטב את הרשעתו של המערער ברצח. לטענת המשיבה, מכלול הראיות שפורטו לעיל הקושרות את המערער למעשה, ובהן מציאת הגופה כשהיא מבוטרת ומוסתרת בשקים ברכבו של המערער, חמישה ימים לאחר שנודע דברי היעדרותה; תפיסת מבער וסכין ברכב; ויכולת המערער להוביל את החוקרים למקום נידח ומרוחק שבו מצויים שרידי הגופה - בצירוף גרסאותיו השונות של המערער - אינם מותירים מקום לספק כי המערער הוא שרצח את המנוחה. המשיבה מוסיפה כי היסוד הנפשי הדרוש להרשעה בעבירת הרצח הוכח בעניינו של המערער, וזאת בין היתר משום החתכים הרבים שנמצאו על גופת המנוחה שדרוש חפץ מושחז לביצועם, המלמדים הן על קיום היסוד הפיזי של הכנה והן על כוונה להמית, וזאת משום אורכם, עומקם ומיקומם על גופת המשיבה; וכן שעה שנעדרים כל גרסה או סממנים חיצוניים שיעידו על "נוכחות תמימה" של המערער עם גופת המנוחה. אשר לקינטור נטען כי כפי שנקבע זה מכבר בפסיקה, אם אין הנאשם מציג ראיה כלשהי לקיומו האפשרי של קינטור - דבר שהמערער לא עשה בעניינו - יוצאת התביעה ידי חובתה בהבאת הראיות לגרימת המוות.

באשר לטענות המערער שלפיהן לא הוכח קיומו של מניע מצדו לביצוע המעשים, משיבה המשיבה כי אף שמניע אינו מהווה חלק מיסודות העבירה וניתן בהיעדרו להרשיע נאשם; התבטאויותיו של המערער, ובין היתר דבריו שלפיהם המנוחה קיימה קשרים עם גברים אחרים ונטלה את כספי האב, מלמדות על הלך רוחו ומחשבתו. בהקשר זה ביקשה המשיבה לדחות את טענותיו של המערער בדבר מהימנות המסמך שכתב סגל, וזאת לנוכח הסברו של סגל בבית המשפט שלפיו ניסח את דבריו של המערער אך לא שינה מתוכנם, ומשום שמכל מקום דבריו אלו מתיישבים עם אמירות אחרות של המערער ביחס לשיחות עם המנוחה בענייני כספים.

לעמדת המשיבה יש לדחות גם את טענותיו של המערער כי לחלק מאחיו היה מניע לרצוח את המנוחה. זאת משום שאף אם ייתכן שלמערער היו שותפים למעשה, אין באפשרות תיאורטית זו כדי לגרוע ממארג הראיות המצביע על מעורבותו הספציפית של המערער במעשה הרצח; ומכל מקום המדובר כאמור באפשרות ערטילאית שלא נמצא לה ביסוס בחומר הראיות. בהקשר זה מציינת המשיבה כי אין כל משמעות לנתון שלפיו התקבלה שיחה במכשירה הסלולארי של המנוחה למעלה מיממה לאחר היעלמותה, וזאת מאחר שאין בכך כדי ללמד שהמנוחה הייתה בחיים בעת קליטת השיחה, ומשום שאין כל מניעה שהשיחה התקבלה בהיעדרה.

ביחס לטענות המערער בדבר חוות הדעת הפתולוגיות מדגישה המשיבה כי ממצאי הנתיחה מעידים בבירור כי המנוחה מתה מוות שאינו טבעי וכי התזה שהעלתה ההגנה שלפיה מותה של המנוחה נגרם כתוצאה מהתייבשות או מחנק, נדחתה; וזאת תוך שלא ניתן היה לשלול כי המוות נגרם בעקבות חתך בווריד הג'וגולארי, ומשבית המשפט אימץ את חוות דעתו של ד"ר זייב לעניין זה בהיעדר הסבר חלופי אחר. בנוסף מבהירה המשיבה כי הגם שסיבת המוות אינה ידועה בוודאות, הרי שמכלול הממצאים על גופת המנוחה, ובכללם חתך בצוואר באורך של כ-11 ס"מ; חתך בעכוז באורך של 16 ס"מ ובעומק של 8 ס"מ וכן חתכים נוספים - אינם מעלים ספק כי המנוחה הומתה באופן מכוון.

כזכור, המערער הצביע גם על מחדלי חקירה שאירעו לשיטתו, ואולם המשיבה עומדת על כך שלא רק שאין בהם כדי לעורר ספק סביר במסקנה שהמערער רצח את המנוחה, אלא שחלקם כלל אינם מחדלים כטענת המערער; והיא מסתמכת בעניין זה על קביעות בית המשפט המחוזי. כך למשל ביחס לטענת המערער שלא נערכה לו בדיקה לגילוי סמים עם מעצרו, נטען כי התנהגותו של המערער בחקירתו הראשונה לא העלתה כל אינדיקציה שחייבה את המשטרה לערוך לו בדיקה מעין זו, ומכל מקום הפעם הראשונה שבה העלה את טענתו הייתה חודש וחצי לאחר החקירה הראשונה. ביחס לטענה בדבר בדיקת ה-CT ציינה באת-כוח המשיבה בדיון כי בניגוד לנטען, לא היה בשנת 2013 נוהל שחייב בדיקה ממין זה, ואף לא היה מכשיר CT במכון לרפואה משפטית; ואולם חרף כך במקרה הנדון נערכה בדיקת CT מלאה בבית חולים אסף הרופא. מכל מקום נטען כי טענה זו מועלית לראשונה בערעור וד"ר זייב לא נשאל ביחס אליה; וכך או אחרת אין בבדיקה כזו כדי לשנות מקביעותו של בית המשפט המחוזי, שלפיה סיבת המוות לא התבררה בוודאות. אשר לסכין והמבער שנתפסו ברכב ולטענה כי נדרש היה לבחנם, חוזרת המשיבה על קביעת בית המשפט כי המסקנה שהמערער רצח את המנוחה היא האפשרות ההגיונית היחידה המתחייבת; ובקיומם של מחדלי חקירה כשלעצמם אין כדי להוביל לזיכוי.

דיון והכרעה

20. בפתח הדיון אקדים ואומר כי הגעתי לכלל מסקנה שדין הערער להידחות, וכך אציע לחבריי להורות. אכן, הרשעתו של המערער ברצח המנוחה נסמכה על מארג של ראיות נסיבתיות, ואולם היעדרן של ראיות ישירות אינו מנביע

בהכרח את המסקנה שיש לזכות נאשם מן המיוחס לו. בית משפט זה קבע זה מכבר כי ניתן להרשיע אדם על סמך מארג נסיבתי בלבד מקום שהמסקנה המרשיעה העולה ממנו "גוברת באופן ברור והחלטי על כל תזה חלופית כך שלא נותרת מסקנה סבירה אחרת" (ע"פ 8279/11 מור נ' מדינת ישראל פסקה 57 (1.7.2013) (להלן: עניין מור), והאסמכתאות הנזכרות שם; וכן: ע"פ 8804/14 פחימה נ' מדינת ישראל, פסקה 40 (10.1.2017) (להלן: עניין פחימה)). הראייה הנסיבתית, מעצם טיבה וטבעה, אינה מוכיחה במישרין את העובדות הטעונות הוכחה, ואולם היא משמשת להסקת מסקנה באשר לאפשרות התקיימותן של עובדות אלה, וזאת באמצעות עקרונות לוגיים, ניסיון חיים ושכל ישר (ע"פ 2960/14 חזן נ' מדינת ישראל, פסקה 13 (18.1.2017), והאסמכתאות הנזכרות שם; □ (6) 577, 587 (2003) (להלן: עניין בן שלוש)). יצוין כי להבדיל מראיות רגילות, כוחן של הראיות הנסיבתיות אינו מושג אך באמצעות מבחן "איכותי" שבו נבדקת הראייה לגופה, כי אם גם לאור כמות הראיות, צירופן זו לזו ובחינתן כמקשה אחת (□). עמד על כך חברי השופט דנציגר בעניין מור:

"מזומנות, ראייה נסיבתית היא חלק מפסיפס אשר רק התבוננות אינטגרטיבית בכל חלקיו משלימה את התמונה העובדתית לכדי מסכת שלמה וקוהרנטית. לעתים קשה לבודד כל חוליה מתצרף הראיות, אך גם אין כל צורך בכך, אלא יש לבחון את הדברים בראייה כוללת ומקיפה" (שם, בפסקה 57).

21. משום החשש מפני טעות אפשרית בשלב הסקת המסקנות מהראייה הנסיבתית לעובדה הטעונה הוכחה, ומפני החשש הטבוע בשימוש בכל ראייה, נסיבתית או ישירה, פן תהא שקרית, השתרש בפסיקה מבחן "תלת שלבי" למקרים שבהם הרשעה מבוססת על ראיות נסיבתיות גרידא (עניין פחימה, פסקה 41; □ מדינת ישראל נ' קריאף, פסקה 97 לחוות דעתו של השופט נ' סולברג (21.1.2015); עניין בן שלוש, עמ' 587; □ יחיב נ' מדינת ישראל, פסקאות 37-39 לחוות דעתו של השופט ס' ג'ובראן (18.2.2014)). על פי המבחן שהתוותה הפסיקה, בשלב הראשון על בית המשפט לבחון כל ראייה נסיבתית בפני עצמה ולקבוע אם יש בה כדי לבסס ממצא עובדתי מסוים, תוך הערכת עוצמתה ומהימנותה. בשלב השני בית המשפט בוחן אם מסכת הראיות כולה מקימה מסקנה לכאורית בדבר אשמו של הנאשם, וזאת בין היתר בהתבסס על ניסיון החיים, היגיון ושכל ישר. בשלב השלישי עובר הנטל לנאשם להציע הסבר חלופי העולה בקנה אחד עם המארג הראייתי, שיש בו כדי לשלול את ההנחה המפלילה העומדת לחובתו ולעורר ספק סביר בדבר אשמו, כאשר "אין די בהסבר תיאורטי דחוק שאינו מתקבל על הדעת, ובפרט כזה אשר אינו מתייחס למכלול הראיות המצטבר כי אם תוקף כל ראייה נסיבתית בפני עצמה" (עניין פחימה, פסקה 41). עם זאת, אין באמור כדי לשנות מהכלל הבסיסי שלפיו הנטל להוכיח את אשמתו של הנאשם רובץ על המדינה, ועל בית המשפט להידרש בעצמו לאפשרות קיומם של הסברים חלופיים בעלי פוטנציאל מזכה, אף אם הנאשם איננו מציע הסבר המתיישב עם חפותו (□ (5) 221, פסקה 9 (2002)). לאחר הצבת החלופות השונות זו מול זו, נדרש בית המשפט להכריע אם היות הנאשם אשם במיוחס לו היא המסקנה הגיונית היחידה, והיא מוכחת מעבר לכל ספק סביר (עניין קריאף, פסקה 125).

מן הכלל אל הפרט

22. המערער טוען כי אין די בראיות שהציגה המשיבה על מנת להרשיעו, וטענותיו מופנות כלפי כל אחד משלושת השלבים שנמנו לעיל, אף שייאמר שהוא אינו מבחין ביניהם. כפי שכבר צוין ולאחר עיון מעמיק בחומרים שהונחו לפניי, התרשמתי כהתרשמותו של בית המשפט המחוזי, ולפיה הראיות הנסיבתיות שעמדו בבסיס הרשעת המערער - שעיקרן תפיסתו של המערער עם גופת המנוחה בתא המטען של רכבו, ניסיונו להימלט מן המקום, העובדה שהודה באחת מגרסאותיו בהמתת המנוחה, שחזורו את המקום הנידח שבו נמצאה הגופה ואף אותרו בה שרידיה, והעובדה שהמערער קשר עצמו לפגיעות בגופת המנוחה ולכלים שנמצאו ברכב ומתיישבים עם הפגיעות, ובנוסף לכך ריבוי גרסאותיו והשינוי שחל בהן - מובילים כולם למסקנה הגיונית וסבירה אחת בלבד, והיא שהמערער רצח את המנוחה ולאחר מכן ביתר את

23. כפי שהובהר, בשלב הראשון יש לבחון בנפרד את הראיות שבמחלוקת ולראות אם יש בכל אחת מהן כדי להצביע על אשמתו של המערער כמי שרצח את המנוחה. המערער קבל כזכור על כך שבית המשפט המחוזי ביכר את חוות דעתו של ד"ר זייב בדבר החתך בווריד הג'וגולארי, על פניו של ד"ר קטאניק שלא ראתה חתך כזה, וזאת משום שד"ר זייב לא הפנה את תשומת לבה של ד"ר קטאניק לחתך שמצא בווריד הג'וגולארי; משום שלא תיעד את הממצא בזמן אמת; ומשום שדוח הניתחה נכתב רק לאחריה. קודם שאתיחס לדברים לגופם, אני רואה להעיר כי אמנם היה על ד"ר זייב להצביע בפני ד"ר קטאניק על החתך בווריד בעת שזיהה אותו, והדבר נכון ביתר שאת לנוכח קשיי הצילום שעליהם הצביע ד"ר זייב, שמקורם במצב שבו הייתה נתונה הגופה. הדעת אינה נוחה מהתנהלות זו, כאשר מצופה מרופא שמבצע את נתיחת הגופה להראות לנציגה מטעם הסניגוריה הנוכחת במעמד הניתחה את הממצאים שהוא מגלה, ובמיוחד שעה שהיא ניצבת במרחק מה מהרופא המנתח. עם זאת, תמימת דעים אני עם בית המשפט המחוזי כי אין בכך כדי להוביל לדחיית ממצאו של ד"ר זייב באשר לחתך בווריד. חוות דעתו של ד"ר זייב הייתה זהירה משצוין בה כי משום ריקבון הגופה הוא מתקשה לקבוע בוודאות כי המוות נגרם כתוצאה מהחתך בווריד הג'וגולארי, אך שנדמה כי זו המסקנה המסתברת היחידה; ובמיוחד כאשר לאפשרויות שהעלתה ההגנה, שלפיהן המנוחה מתה כתוצאה מחנק או התייבשות, לא נמצאו כל ראיות בנתיחה והן נשללו בידי ד"ר זייב מכל וכל. לנוכח דברים אלה סבורתני כבית המשפט המחוזי כי אף שלא ניתן לקבוע בוודאות מוחלטת כי סיבת המוות היא החתך בווריד הג'וגולארי, יש בקיומה של אפשרות זו להוות ראיה נסיבתית המצטברת ליתר הראיות הנסיבתיות. עוד יצוין בהקשר זה כי מקובלת עליו עמדת המשיבה שנתקבלה על דעת בית המשפט המחוזי, שלפיה גופת המנוחה עברה את כלל הבדיקות שנדרשו; ומכל מקום המערער לא הראה כיצד היה בבדיקה נוספת כזו או אחרת כדי לשנות מהמסקנה שאליה הגיע בית המשפט שלפיה לא ניתן לקבוע את סיבת מותה של המנוחה בוודאות.

24. לא מצאתי גם שיש להתערב בקביעות בית המשפט המחוזי ביחס לעדותו של הרשיש. כזכור, לערכאה הדיונית יתרון מובנה בבחינתם של ממצאי עובדה ומהימנות, בהיותה מי שמתרשמת באופן בלתי אמצעי מן העדים, התנהגותם ושפת גופם, ומשהיא זו שצוללת לנבכי הראיות והמסמכים שהוגשו לה (ראו, מיני רבים: ע"פ 1645/08 פלוני נ' מדינת ישראל, פסקה 8 (3.9.2009); ע"פ 2103/07 הורוביץ נ' מדינת ישראל, פסקה 27 (31.12.2008); ע"פ 1523/05 פלוני נ' מדינת ישראל, פסקה 63 (2.3.2006)). נכון הדבר שכאשר מדובר בראיות נסיבתיות יכול שערכאת הערעור תמצא מקום להתערב יותר, מן הטעם שהמדובר בבחינת הסקת המסקנות מהממצאים העובדתיים ולא בממצאי העובדה והמהימנות עצמם (ראו, בין היתר: ע"פ 6294/11 פלוני נ' מדינת ישראל, פסקה 88 (20.2.2014); סגל נ' מדינת ישראל, פסקה 22 (11.6.2012)); ואולם עתה עסקינן בשלב הראשון של המבחן ששורטט לעיל, שבו אמת המידה להתערבות תיוותר מצומצמת. ביאר זאת השופט צ' זילברטל באחת הפרשות:

"גדר התערבותה של ערכאת הערעור בהכרעת דינה של הערכאה המבררת משתנה על-פי השלב שבו אנו מצויים ב"מבחן התלת-שלבי" - בעוד שערכאת הערעור תטה, ככלל, שלא להתערב בקביעות הערכאה הדיונית שנעשו במסגרת השלב הראשון, האפשרות להתערבותה בממצאים שנקבעו במסגרת השלב השני והשלישי תהא פחות מצומצמת באופן יחסי, וזאת במגבלות הברורות שמסגרת הערעור מציבה (עניין חדאד, פסקה 76 לחוות דעתו של השופט ס' ג'ובראן; עניין יחיב, פסקה 40 לחוות דעתו של השופט ס' ג'ובראן; סמילא נ' מדינת ישראל, פסקה 12 לחוות דעתי-שלי (18.7.2012); פלוני נ' מדינת ישראל, פסקה 88 (22.2.2014))" (עניין פחימה, בפסקה 43).

בית המשפט המחוזי התרשם ממהימנותו של הרשיש, ולא מצאתי שיש בטענותיו של המערער - ובהן בהיותו של

הרשיש חייל צעיר המבצע את שירות החובה שלו - כדי לפגום בהתרשמות זו. אכן, השיחה בין הרשיש למערער הייתה קצרה, ועל פניו ניתן לתמוה אשר לבחירת המערער לומר דווקא לו "מה אתה היית עושה במצב הזה שאבא שלך חולה ואשתו במקום לטפל בו שוכבת עם גברים אחרים?" ואולם אין זה בלתי מתקבל על הדעת כי בתום הולכת החוקרים לזירה השלישית שבה נמצאו עקבות המנוחה, חש המערער צורך לומר דבר מה שעל לבו; ואינני סבורה כי המדובר באחד מאותם מקרים חריגים שבהם יש להתערב בממצאי מהימנות של בית המשפט המחוזי. למעלה מן הצורך יצוין כי אף אם לא הייתי מקבלת את אמרתו של הרשיש, לנוכח מכלול הראיות שנאספו נגד המערער, ומשמילא מניע או מטרה לביצוע העבירה אינם בגדר היסודות הנדרשים להוכחתה (וראו בין היתר ב-ע"פ 6255/03 פלוני נ' מדינת ישראל, נח(3) 168, פסקה 38 (2004)), אין בכך כדי לעורר ספק סביר באשמתו של המערער.

מאותם טעמים לא מצאתי גם שיש להתערב בקביעת בית המשפט ביחס לעדותו של סגל. בית המשפט שמע את סגל מעיד כי המערער אמר לו שהמנוחה גנבה את כספו ומצא את עדותו מהימנה, ובתוך כך את דבריו כי תוכנו של הדוח שתיעד את שיחתו עם המערער לא שונה. קביעת בית המשפט ביחס לסגל היא ממצא של מהימנות, ואין סיבה להתערב בה, ובמיוחד מהמערער לא היטיב להביא כל תימוכין לטענתו בדבר השינויים במסמך (והשוו: □; ד"נ 23/85 מדינת ישראל נ' טובול, מב(4) 309 (1988)).

25. המערער קובל גם נגד אימוץ דבריו בחקירה הראשונה שפורטו לעיל, תוך שהוא טוען כי היה נתון להשפעת סמים, שלא נבדקה. בית המשפט המחוזי התייחס לטענה וקבע כממצא עובדתי - וקביעתו מקובלת עליי - שהמערער דיבר בהיגיון בעת שנתפס ובמהלך חקירתו; כי הלך מחשבתו, לרבות ניסיונו להימלט ממאבטחי הקמ"ג היה רציונלי, וכי הלה לא עורר כל חשד כי הוא בהשפעת סמים. ועוד יצוין כי המשיבה ציינה - ובא כוח המערער לא טען אחרת - כי הטענה שלפיה היה המערער "מסטול" בעת שנתפס ונחקר הועלתה לראשונה חודש וחצי לאחר חקירתו, בלא שניתן כל הסבר לכך. גם בקביעה זו אין מקום להתערב.

עוד ביחס לאמרותיו, משיג המערער על קביעת בית המשפט כי הללו מעידות בין היתר על היכרותו עם פרטים מוכמנים. המערער טוען כזכור כי לא הודה שדקר את המנוחה ואך השיב בנוגע לכך כי הוא אינו זוכר אם כן או לא, וכי החתך בבטנה נשקף מנתיחת הגופה ומשכך הודאת המערער ביחס לכך איננה בבחינת פרט מוכמן. כשלעצמי ספק בעיניי אם ניתן לראות בדבריו של המערער פרט מוכמן, שעה שהוא עצמו אינו חולק על כך שביצע חתכים בגופת המנוחה והמחלוקת נוגעת לשאלה אם עשה כן קודם למוותה או לאחריו. ואולם גם בהקשר זה אינני סבורה שיש נפקות לכך לעניין התוצאה לנוכח מכלול הראיות האחרות נגד המערער (ראו לעניין פרטים מוכמנים ב-ע"פ 846/10 בדוי נ' מדינת ישראל, פסקה 97 (14.7.2014); וב-דנ"פ 4342/97 אל עביד נ' מדינת ישראל, פ"ד נא(1) 736, 795-796 (1998)).

26. ועתה, לאחר שניתן מענה להשגותיו של המערער ביחס לראיות, יש לפנות לשלב השני לבחון אם המארג הכולל שלהן מוביל לתוצאה כי אשמתו של המערער היא המסקנה ההגיונית היחידה שעולה מצירוף כל הראיות מעבר לספק סביר - והתשובה לכך היא חיובית. התמונה שנפרשה בפני בית המשפט המחוזי על בסיס הראיות שהובאו בפניו היא כלהלן: ארבעה ימים לאחר שנודע דבר היעדרותה של המנוחה, כאשר אף לא אחד מאחיו מעיד כי ראה אותה בעת ההיעדרות נמצא המערער בסמוך לקמ"ג, כשרכבו מדיף ריח חזק ובמושב האחורי שק ובו גופתה המבותרת של המנוחה, וניסה להימלט מהמקום (ת/8). כשנשאל המערער על פשר הדבר השיב תחילה שהמדובר בעגל שגנב, ולאחר מכן הודה כי בתא המטען מצויה גופת אשת אביו שגנבה ממנו כסף (ת/16, ת/16א').

בהמשך שינה המערער את גרסאותיו מספר פעמים, כאשר בתחילה ציין כי נסע עם הגופה בתא המטען של הרכב במשך מספר ימים בצפייה כי תתעורר ואף נגע בה בסכין על מנת לעוררה, ובהמשך תיאר כיצד הכניסה לשקים ושרף את בגדיה (ת/1); לאחר מכן, במהלך שחזור, טען כי בין השניים התגלע עימות שבמהלכו היכה אותה עד שבשלב כלשהו חדלה מלהגיב, והוסיף מאוחר יותר שסבר שהיא מדמה עצמה לישנה ושב על גרסתו בדבר שימוש בסכין על מנת שתתעורר, ולאחר מכן שם אותה בתא המטען (ת/2, ת/2א). כזכור, בשלב כלשהו אמר המערער להרשיש כי המנוחה קיימה לשיטתו קשרים עם גברים אחרים (ת/7), ואחיו של המנוחה ציין כי בין המנוחה למשפחת המערער שררה מתיחות (ת/17). בהמשך, לאחר שנועץ בעורך דין, הכחיש המערער את גרסאותיו הקודמות ואמר כי איתר את המנוחה בעקבות איכון שנעשה לטלפון הסלולארי שלה לאחר שנעדרה, בעת שהיה בהשפעת סמים; הוסיף "זה נכון שרציתי להעלים אותה לקבור אותה לא יודע מה קרה בדיוק" וכאשר נשאל אם דקר אותה השיב "אולי כן ואולי לא", והודה כי חתר אותה שעה שכבר הייתה מתה משום שהייתה כבדה (ת/4). המערער הוביל את החוקרים למיקום מרוחק שהגעה מקרית אליו נדמית בלתי סבירה, שבו נמצאו תחתונים, קווצות שיער שבהן ד.נ.א התואם את הפרופיל הגנטי של המנוחה, וביגוד שחלקו חרוך (ת/9, ת/18, ת/19). המערער לא הצליח ליתן כל הסבר להתנהגותו, ובבדיקה פסיכיאטרית הוא נמצא כשיר לעמוד לדין. בנוסף, ברכבו של המערער נתפסו גם סכין שעליו דמה של המנוחה (ת/18, ת/19), וכן מבער ובלון גז שנמצאו מתחת לגופת המנוחה ושנרכשו יום קודם לכן (ת/13, ת/14, ת/22, ת/21). כמו כן, בנתיחת הגופה קבע המומחה מטעם המכון לרפואה משפטית כי המסקנה המסתברת ביותר היא שהמנוחה מתה כתוצאה מחתך בצווארה (ת/15).

סיכום תמציתי זה של הראיות, במיוחד לנוכח המארג שהן יוצרות יחדיו, מוביל למסקנה כי המערער הוא שרצח את המנוחה. יצוין כי השינויים בגרסאותיו של המערער ושקריו אינם מאפשרים ליתן בו אמון כלשהו, ובדין קבע כך בית המשפט. כמו כן, כפי שיפורט להלן, לא נמצא הסבר סביר השולל את אחריותו של המערער.

27. כפי שצוין לעיל, במסגרת השלב השלישי ייבחן קיומה של גרסה חלופית שיש בה כדי לעורר ספק סביר אמיתי, כאשר לא די באפשרות תיאורטית או דחוקה (ע"פ 4656/03 מירופולסקי נ' מדינת ישראל, פסקה 7 (1.12.2004)). המערער אינו מציע הסבר כזה, ואין די ב"ירי לכל עבר" על מנת לעורר ספק סביר באשמתו. כך למשל טוען המערער כי לא היה על בית המשפט לקבל את גרסאות אחיו, שלגביהן טען בעלמא, ולא ביאר, כי הן מתואמות; והדגיש כי הגורם המשמעותי בסכסוך בין משפחתו למנוחה היה בכלל אחיו חליל. ואולם המערער לא הציג כל תסריט שיש לו אחיזה בחומר הראיות שבמסגרתו מי מאחיו הוא שעומד מאחורי הרצח. בה בעת, לא היה בפיו המערער כל הסבר מניח את הדעת לאופן שבו איתר את גופת המנוחה, גם לא לסיבה שבגינה החליט לבתרה; ואין זאת אלא שלא עלה בידו כדי לערער את המסד הראייתי המשמעותי והאיתן שניצב נגדו. כך גם ביחס לגרסת המערער, שלפיה רכש את השקים והמבער לצרכי עבודה ופריצות, שנדמית תלושה, שעה שגופת המנוחה נמצאה בשקים אלה, ומשנמצאו סימנים המעידים על חריכתה - שקיבלו חיזוק בדברי המערער עצמו בחקירתו הראשונה. בהקשר זה יצוין כי אף אם אין לראות ברכישת השקים והמבער "הכנה" לרצח, ברי כי יש בכך כדי לסבך את המערער במעשה ולראות בו כמי שביקש להיפטר מגופת המנוחה. זאת, במיוחד לנוכח סמיכות הזמנים בין מועד רכישתם לבין תפיסת המערער כשגופת המנוחה ברכבו והיא מבותרת וחרוכה. מכל מקום, זה מכבר נקבע כי "ה'הכנה' אינה חייבת להתקיים במועד כלשהו לפני ביצועו של מעשה ההמתה, אלא יכולה לבוא לידי ביטוי בצמוד לו, ואף להיבלע בתוכו כחלק בלתי נפרד ממנו" (ע"פ 4523/14 חלילי נ' מדינת ישראל, פסקה 9 (20.1.2016); ע"פ 10082/04 אברמוב נ' מדינת ישראל, פסקה 32 (25.10.2006); ע"פ 4317/97 פוליאקוב נ' מדינת ישראל, נג (1) 289, פסקה 16 (1999)).

בדומה, גם אין לקבל את טענות המערער ביחס ליסוד הקינטור. כפי שטענה המדינה, ההלכה היא כי הנטל להוכיח

התקיימותו של יסוד זה מוטל, בדומה ליתר יסודות עבירת הרצח, על התביעה, ואולם "מטבע הדברים, קיומו של הקינטור הוא בידיעתו הספציפית של הנאשם, ועל כן מחובתה של ההגנה לפחות להציג ראיה כלשהי, העשויה להצביע בכיוון קיומו האפשרי של קינטור מבחינה סובייקטיבית ואובייקטיבית כאחד" (ע"פ 7392/06 אבו סאלח נ' מדינת ישראל, פסקה 56 (28.06.2010); ע"פ 153/85 כהן נ' מדינת ישראל, מא(4) 51, פסקה 4 (1987); עניין בן שלוש, פסקה 15). אין בידי המערער כל גרסה ביחס לקינטור מצד המנוחה, ויוזכר שהמערער עצמו חזר בו מגרסתה קודמת שבה טען לעימות פיזי בין השניים.

ויוער עוד כי לא מצאתי שיש בעובדה שהמכשירים הסלולריים של המערער והמנוחה לא נמצאו, כדי לומר דבר מה ביחס למעורבותו בפרשה; וכך גם מחדלי החקירה שעליהם הצביע המערער אינם מצדיקים התערבות בהכרעת הדין, שכן ככל שהיו כאלה הם אינם מעלים ולו חשש שמא קופחה הגנתו של המערער, כפי שבצדק טענה המשיבה. כידוע, קיומו של מחדל חקירה כזה או אחר אין בו כשלעצמו, להביא לזיכויו של נאשם, ועל בית המשפט לבחון אם חרף המחדל הונחה תשתית ראייתית מספקת להוכחת אשמתו (ראו בין היתר: ע"פ 2286/14 גיידנוב נ' מדינת ישראל, פסקה 35 (23.11.2015); ע"פ 1072/15 שייניס נ' מדינת ישראל, פסקה 35 (10.11.2015)). בענייננו אין ספק בידי כי הונחה תשתית ראייתית מספקת ומובהקת להוכחת אשמתו של המערער. כך למשל, הגם שראוי היה לבדוק את הסכין שנמצאה ברכבו של המערער, אין הדבר מקים חשש כי לא המערער הוא שגרם למותה של המנוחה וזאת לנוכח מכלול הראיות נגדו; וביחס לבדיקת הסמים שנטען לראשונה כחודש לאחר מעצרו של המערער כי נדרש היה לבצעה, לא מצאתי כי היה מקום לערוך למערער בדיקה כזו משדיבר לעניין והיה מודע לדברים שיוחסו לו.

28. לאחר דברים אלה, שוכנעתי מעבר לספק סביר כי המערער הוא שרצח את המנוחה. כלל יסודות העבירה הוכחו במקרה דנן, לא היה בידי המערער לבסס תרחיש עובדתי חלופי אפשרי, והראיות בכללן אף לא מותירות אפשרות לקיומו של תרחיש כזה. בהתייחס לפיצוי יצוין כי המערער לא צירף את אחות המנוחה כצד להליך, ובכך די כדי לדחות את ערעורו בעניין זה (ראו, מיני רבים: ע"פ 7033/04 יאיר נ' מדינת ישראל, פסקה 18 (11.09.2006); ע"פ 5225/03 חבאס נ' מדינת ישראל, נח(2) 25, פסקה 18 (2003)). מי שאמור לקבל את הפיצוי הוא בעל אינטרס ישיר בתוצאת הליך שבו מערערים עליו, והיעדרו ממנו מהווה פגיעה בזכות הטיעון שלו (ראו: ע"פ 1769/14 סועאד נ' מדינת ישראל, פסקה 53 (27.1.2016); רע"פ 9727/05 פלוני נ' מדינת ישראל, סב(2) 802, פסקה 16 (2007), וההפניות שם). לפיכך, ואף מטעם זה בלבד, אין עילה להתערבותנו בפיצויים שנפסקו לחובת המערער. למעלה מן הצורך יצוין כי אף לגופו של עניין איני רואה להפחית מהפיצוי, שאינו גבוה בנסיבות המקרה; ובהקשר זה ייאמר כי אין מקום להתערב בקביעתו העובדתית של בית המשפט המחוזי בדבר הסכום ששולם למשפחת המנוחה במסגרת הסכם, מה גם שטענה זו נטענה בעלמא וללא כל תימוכין.

29. סופו של דבר, אציע לחבריי לדחות את הערעור, ומשכך המערער יישא בעונש מאסר עולם והפיצוי לאחות המנוחה שגזר עליו בית המשפט המחוזי.

ש ו פ ט ת

השופט י' דנציגר:

עמוד 16

שׁוֹפֵט

המשנה לנשיאה (בדימ') א' רובינשטיין:

לאחר העיון מצטרף אני לחוות דעתה של חברתי השופטת ברון, לפיה אין להיעתר לערעור. הסניגור המלומד אמנם ניסה לתקוף את הכרעת הדין מזוויות אחדות במאמץ גדול לקעקעה, אך חוששני שמאגר הראיות - הנסיבתיות אמנם - גדול וצפוף כל כך שקשה מאוד להבקיעו. בית המשפט אינו יכול כל עיקר לעצום עיניו אל מול המסכת העובדתית מזה ואי האמת בפני המערער מזה, ועל כן דין ההרשעה לעמוד על כנה. לדידי הדברים שנאמרו מפי המערער בדו"ח ההולכה והשחזור הראשון ת/2 ות/2א, הם ראיה מרכזית לחובת המערער, בנוסף לראיות אחרות. אכן, אילולא הועלתה טענת ה"מסטול" במועד מאוחר היתה ראויה לבדיקה, אך בנסיבות קשה להתיחס אליה. מכל מקום, ניתוחה של חברתי, לצד העיון בהודעות המערער וכל הנסיבות, שיכנעני כי הראיות מטות את הכף במובהק לחובתו.

המשנה לנשיאה (בדימ')

הוחלט כאמור בפסק דינה של השופטת ע' ברון.

ניתן היום, ל' באב התשע"ז (22.8.2017).

שׁוֹפֵט

שׁוֹפֵט

המשנה לנשיאה (בדימ')